

תוכן העניינים

- 2..... עלייה חדה בהריסות בגדה המערבית
- 6..... גל האלימות נמשך, אך כי ברמה פחותה
- תיקון בסלי המזון על מנת לשפר את התזונה בקרב פליטים
- 9..... הסובלים מחוסר ביטחון תזונתי בעזה
- מתן מענה לצורכי המים של מאות משקי בית פגיעים וחלשים
- 10..... בדרום רצועת עזה

© צילום: משרד תאגידים עיתונותיים

ריסה נרחבת באל-כריטיה, בקעת הירדן, פברואר 2016

דגשים מרכזיים

- עלייה מדאגה בהריסות ובעקירות בגדה המערבית, בעיקר בנימוק של היעדר היתרי בנייה; שליש מהמבנים שנפגעו ניתנו כסיוע הומניטרי.
- בתחילת 2016 ניכרה ירידה בתקיפותם ובעוצמתם של ההפגנות והעימותים, בצד ירידה מתונה במתקפות נגד ישראלים, לעומת הרבע האחרון של 2015.
- תיקון של מנות הסיוע במזון בעזה צפוי לחולל שיפור בבריאות ובערכים התזונתיים, בהתאמה לציבור ולהרגלי תזונה מקומיים ובתפעול הלוגיסטי.
- מיזם של ארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים המתמקד בצורכי המים והעמידות של פליטים במזרח ח'אן יונס (עזה) הושלם בעזרת מימון מהקרן ההומניטרית המשותפת.

סקירה כללית

“על ממשלת ישראל לחדול בדחיפות מהליכי התכנון המפלים והלא חוקיים בגדה המערבית”, מזכ”ל האו”ם

בפברואר 2016 הרסו הרשויות הישראליות או פירקו ברחבי הגדה המערבית 237 בתים ומבנים הקשורים במחייה השייכים לפלסטינים - הנתון הגבוה ביותר בחודש יחיד מאז החל משרד האו”ם לתיאום עניינים הומניטריים לתעד באופן שיטתי את פגיעתן של ההריסות, בשנת 2009. כתוצאה מההריסות נעקרו ממושבם 330 בני אדם, מחציתם ילדים, ויותר מ-1,600 בני אדם נפגעו בדרכים אחרות. שליש (108) מהמבנים שנבחרו להריסה בחודשיים הראשונים של השנה ניתנו כסיוע הומניטרי: מספר זהה למספר כריטי הסיוע ההומניטרי שנהרסו בכל שנת 2015.

רוב המבנים נהרסו בנימוק שהוקמו בלא היתרי בנייה. כפי שציין מזכ”ל האו”ם, בשל מדיניות התכנון המפלה והלא חוקית המיושמת בשטח C ובירושלים המזרחית, כמעט כלתי אפשרי להשיג היתרים אלה.¹

באירוע נוסף החודש פרסם הארגון הישראלי “שלום עכשיו” נתונים חדשים, המצביעים על כך שב-2015 החלה בנייתן של 1,800 יחידות דיור חדשות בהתנחלויות, מספר נמוך בהשוואה לשנת 2015, אבל גבוה בהשוואה לשנתיים שקדמו לה. לעתים קרובות נודעת להרחבת התנחלויות השפעה שלילית על תנאי החיים של פלסטינים, משום שהיא גורמת לאובדן רכוש ומקורות מחיה ולהגבלות על גישה לשירותים, ויוצרת צורך בסיוע ובאמצעי הגנה מצד הקהילה ההומניטרית.²

אף שגל האלימות שהחל באוקטובר 2015 נמשך, בהיקף התקריות והנפגעים ניכרה ירידה. בחודשיים הראשונים של 2016 נהרגו במתקפות או מתקפות לכאורה ובתגובות עליהן ארבעה ישראלים ו-27 פלסטינים החשודים בביצוע מתקפות.³ שבעה פלסטינים נוספים נהרגו ויותר מאלף נפצעו במהלך הפגנות ועימותים, נתון שאף שהוא מהווה ירידה חדה לעומת הרבעון האחרון של 2015, עדיין גבוה במידה ניכרת מרמות הנפגעים לפני אוקטובר 2015.

נתונים לחודש פברואר 2016

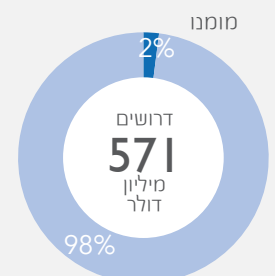
16	אזרחים פלסטינים שנהרגו (כתוצאה ישירה של הסכסוך)
514	אזרחים פלסטינים שנפצעו (כתוצאה ישירה של הסכסוך)
2	ישראלים שנהרגו (כתוצאה ישירה של הסכסוך)
8	ישראלים שנפצעו (כתוצאה ישירה של הסכסוך)
237	מבנים שנהרסו בגדה המערבית
331	בני אדם שנעקרו בגדה המערבית

תוכנית המענה ההומניטרית

2016

571 מיליון דרושים (דולר ארה”ב)

2% מומנו

דרישות שלא נענו

ההתמקדות באזרחים ישראליים והיחלופה של מתקפות אלה על ידי פלגים פלסטיניים מסוימים נותרים מקור מרכזי לחששות בתחום ההגנה, כפי שהדגיש המתאם המיוחד מטעם האו"ם לתהליך השלום, ניקולאי מלדנוב, בתדריך החודשי שלו למועצת הביטחון. גורם נוסף המעורר דאגה, כפי שציין לאחרונה הנציב העליון לזכויות האדם, הוא "השימוש הנרחב, ולעתים קרובות בלתי מוצדק, שעושים כוחות ביטחון ישראליים בנשק חם במבצעי אכיפת חוק... [אשר] מעורר שאלות קשות בסוגיה האם כללי הפתיחה באש, שהם חסויים, עולים בקנה אחד עם המשפט הבינלאומי, והאם כללים אלה מיושמים הלכה למעשה."⁴

העקירה נותרת גם היא מקור מרכזי לדאגה ברצועת עזה. אף שמאז סוף מעשי האיבה ב־2014 לא התרחש אירוע עקירה גדול כלשהו, על פי הערכות כ־76 אלף עקורים עדיין מתגוררים בדיור זמני עד שבתייהם ישוקמו. מתן מענה לצורכיהם הבסיסיים מהווה אתגר משמעותי.

גיליון המעקב ההומניטרי מציג מיזם שהושלם בחודש בפברואר במטרה להבטיח אספקת מים סדירה למשפחות עקורות במזרח חי'אן יונס, אחד האזורים שהפגיעה בהם במעשי האיבה האחרונים הייתה מהקשות ביותר. ממצאיו של אומדן מקיף של הצרכים של משקי בית עקורים, שנערך בתיאום משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים, יתפרסמו במרס 2016.

אף שגל האלימות שהחל באוקטובר 2015 נמשך, בשני החודשים הראשונים של 2016 ניכרה ירידה בהיקף התקריות והנפגעים.

למרות התקדמות־מה במתן מענה לצורכי העקורים, בתדריך שנזכר לעיל ציין המתאם המיוחד מטעם האו"ם מלדנוב כי "על אוכלוסיית עזה מופעלים לחצים מכל העברים. הסיכויים לתשלום המשכורות במגזר הציבורי קטנים, המיסוי הבלתי רשמי עולה והכלכלה חנוקה, ועקב כך גוברת המתיחות."

סיוע הומניטרי יכול לעזור ולהפחית מן המצוקה. אלא שבכדי לטפל במקורות המתיחות וחוסר התקווה דרושים שינויים נועזים במדיניות, לרבות הפסקתן של ההריסות ושל הרחבת ההתנחלויות, הסרת המצור על עזה, שילוב של הגדה המערבית ועזה תחת רשות פלסטינית אחת, והאצת התשלום של כספי הסיוע שתורמים התחייבו לתת לשיקום עזה.⁵

עלייה חדה בהריסות בגדה המערבית

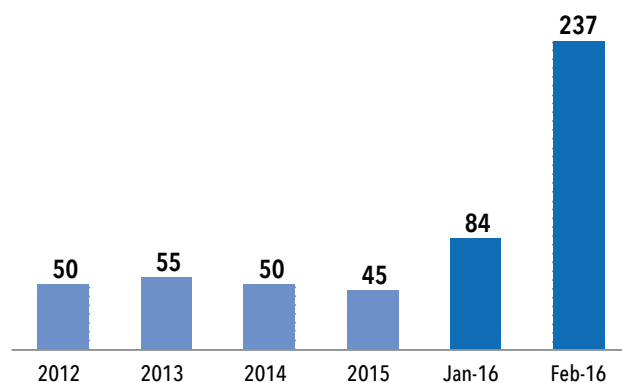
ארגוני סיוע נתקלים במגבלות קשות במתן סיוע למשפחות עקורות

בחודשיים הראשונים של 2016 ניכרה עלייה חדה במספר הבתים הפלסטיניים שהרשויות הישראליות הרסו, פירקו או החרימו בגדה המערבית: לכחות 321 מבנים, 88 מהם בתי מגורים, נהרסו.⁶

פברואר 2016 בולט כחודש שבו נהרסו מבנים במספר הגבוה ביותר לחודש יחיד מאז החל משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים לתעד הריסות באופן שיטתי, בשנת 2009. יותר מ־90% מההריסות בחודשיים האחרונים בוצעו בשטח C, שתיים בשטחי A ו-B (הריסות לשם ענישה) והיתר בירושלים המזרחית.

החודשיים הראשונים בשנה חריגים גם מבחינת מספר האתרים שנפגעו (45), בהם קהילות רועים קטנות וכפרים שחלק משטחם הבנוי נמצא בשטח C. יותר ממחצית

מבנים שנהרסו / הוחרמו

מקור: בסיס הנתונים לענייני הריסות של משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים

מהעקורים (231 בני אדם) הם תושבי חמש קהילות הממוקמות ב"שטחי אש": חלאווה וג'ינבא באזור מסאפר יטא בנפת חברון (שטח אש 918); עין ארשאש (נפת רמאללה, שטח אש 906); ואלג'תליכ - אבו אל-עגיאגי (נפת יריחו) וח'רבת טאנא בצפון בקעת הירדן (שטח אש 904). ההריסות בשתי הקהילות הראשונות שנמנו לעיל בוצעו עם

סימו (בלא הסכמה) של תהליך גישור בהקשר של עתירה שהוגשה לבג"ץ נגד גירושן של קהילות אלה, ועוד עשר קהילות נוספות, מהשטח הנכבש. כ-18% משטח הגדה המערבית הוכרזו על ידי הרשויות הישראליות "שטחי אש", אף שבתוך שטחים אלה מצויות 38 קהילות פלסטיניות שבהן מתגוררים יותר מ-6,000 תושבים. מחקר שנעשה לאחרונה הצביע על כך שלמעשה, כמעט 80% מהשטחים שהוכרזו "שטחי אש" לא שימשו לאימונים בשנים האחרונות.⁷ לאחר הריסה שבוצעה לא מכבר בשטח אש, הצהיר דובר משרד הביטחון הישראלי כי המבנים שנבחרו להריסה "נבנו באופן לא חוקי בלא היתרים בשטח אש, מעשה המהווה סיכון לחיים".⁸

כל ההריסות בשטח C ורוב ההריסות בירושלים המזרחית בוצעו בנימוק שהמבנים נבנו בלי היתר בנייה ישראלי; הרשויות הישראליות רואות בהריסות אלה אמצעי אכיפה חוקי.⁹ אלא שלקהילות פלסטיניות כמעט כלתי אפשרי להשיג היתרי בנייה. מזכ"ל האו"ם ציין כי על ישראל "לחדול בדחיפות מהליכי התכנון המפלים והלא חוקיים בגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, הואיל והם גורמים להפרות של זכויותיהם של פלסטינים, בין היתר, לגישה למים ולשירותים, לרבות בריאות וחינוך".¹⁰

הריסות בגדה המערבית ינואר - פברואר 2016

אזור בגדה המערבית	מבנים שנהרסו	בני אדם שנעקרו	ילדים שנעקרו	בני אדם שנכבשו	ילדים שנכבשו
ירושלים המזרחית	29	45	25	146	81
שטח A	1	10	5	0	0
שטח B	1	6	2	0	0
שטח C	290	378	205	1,533	591
סך הכול	321	439	237	1,679	672

מקור: בסיס הנתונים לענייני הריסות של משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים

יותר ממחצית מהעקורים
בחדשים ינואר ופברואר (231
בני אדם) הם תושבי חמש
קהילות הממוקמות ב"שטחי
אש", המתפרסים על פני 30%
משטח C.

מפת עצימות: מבנים שנהרסו על פי חודש

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ינואר	15	41	31	42	141	108	82	85
פברואר	22	16	69	81	14	31	14	237
מרץ	11	4	80	59	3	14	96	
אפריל	34	10	16	88	46	92	23	
מאי	6		34	49	69	76	22	
יוני	123	19	132	67	72	36	47	
יולי	32	143	32	18	33	10	22	
אוגוסט	3	49	2	49	56	41	144	
ספטמבר	4	8	22	5	95	63	13	
אוקטובר	11	25	63	83	21	50	6	
נובמבר	10	39	43	36	25	48	57	
דצמבר	7	85	98	25	88	38	18	
סך הכול	278	439	622	602	663	607	544	321

מקור: בסיס הנתונים לענייני הריסות של משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים

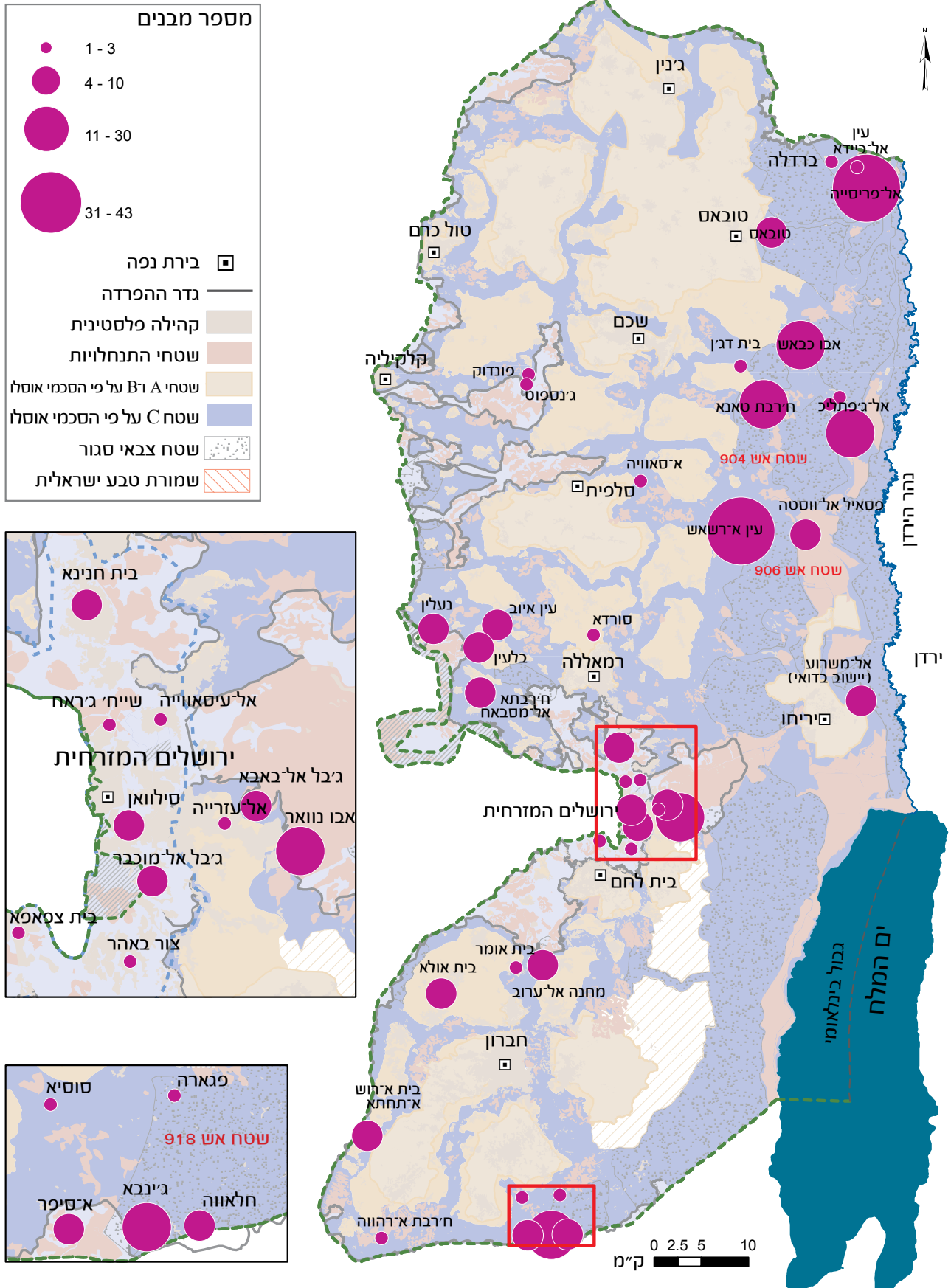
בנוסף על כך הרסו הרשויות הישראליות או אטמו את בתיהן של שש משפחות של חשודים בביצוע מתקפות נגד ישראלים באוקטובר 2015, בנימוק של צורכי הרתעה. בהריסות נעקרו 35 בני אדם, בהם 17 ילדים. המשפט ההומניטרי הבינלאומי אוסר על הרס רכוש בשטח כבוש אלא אם פעולות צבאיות מחייבות זאת לחלוטין.¹¹

לכחות מ-1% משטח C יש תוכנית מתאר שאושרה על ידי המנהל האזרחי הישראלי, ויכולה לאפשר לפלסטינים להשיג היתר בנייה. כחות מ-2% מהבקשות להיתרים שהגישו פלסטינים לרשויות הישראליות בין 2010 ל-2014 אושרו.¹² בחמש השנים האחרונות, הממשלה הפלסטינית הכינה והגישו למנהל האזרחי 67 תוכניות מתאר חדשות לקהילות פלסטיניות בשטח C, שעד עתה אושרו רק שלוש מתוכן.¹³

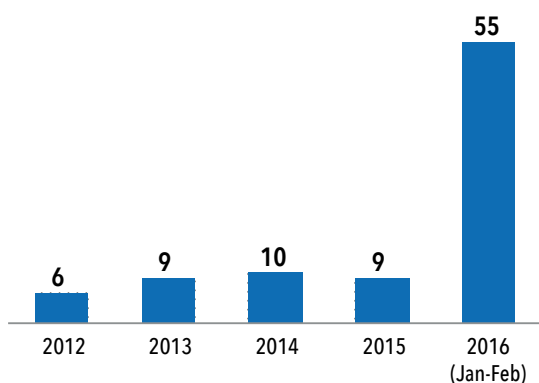
עצירת סיוע הומניטרי

עלייה חדה ניכרה בהריסות מבנים שניתנו כסיוע הומניטרי. גורמים הומניטריים, בהם הן סוכנויות או"ם והן ארגונים לא ממשלתיים, נתקלים זה שנים בהגבלות קשות בניסיונותיהם להגיע למשפחות ולקהילות שנעקרו ולהושיט להן את סיוע החירום הדרוש להן בדחיפות. בחודשיים הראשונים של 2016 הרסו הרשויות הישראליות 108 מבנים שניתנו על ידי ארגוני סיוע, נתון גדול פי חמישה ויותר מהממוצע החודשי להריסות כאלה בשנת 2015 (108) ו-2014 (116). נוהג זה נוגד את המשפט ההומניטרי הבינלאומי, המחייב את ישראל, ככוח הכובש, לאפשר לסיוע הומניטרי מעבר מהיר ובלא הפרעה.

בינואר ובפברואר הרסו הרשויות הישראליות או אטמו את בתיהן של שש משפחות של חשודים בביצוע מתקפות נגד ישראלים באוקטובר 2015, בנימוק של שיקולי הרתעה, הריסות שגרמו לעקירתם של 35 בני אדם, בהם 17 ילדים.

ממוצע חודשי להריסות אשר ניתנו כסיוע הומניטרי

בעקבות ביקור שערכו ב־19 בינואר בקהילה בדואית פלסטינית (אבו נוואר שבכריפריה הירושלמית), שבה נהרסו 13 מבנים אשר ניתנו כסיוע הומניטרי, גינו המתאם ההומניטרי מטעם האו"ם לשטח הפלסטיני הכבוש, רוברט פייפר, ומנהל התפעול של סוכנת הסעד והתעסוקה של האו"ם (אונר"א), כליפה סנצ'ס, את הריסת הסיוע. כן קראו השניים לביטול התוכנית ל"העברת" הקהילה, צעד שעלול להוות העברה בכפייה.

גל האלימות נמשך, אף כי ברמה פחותה

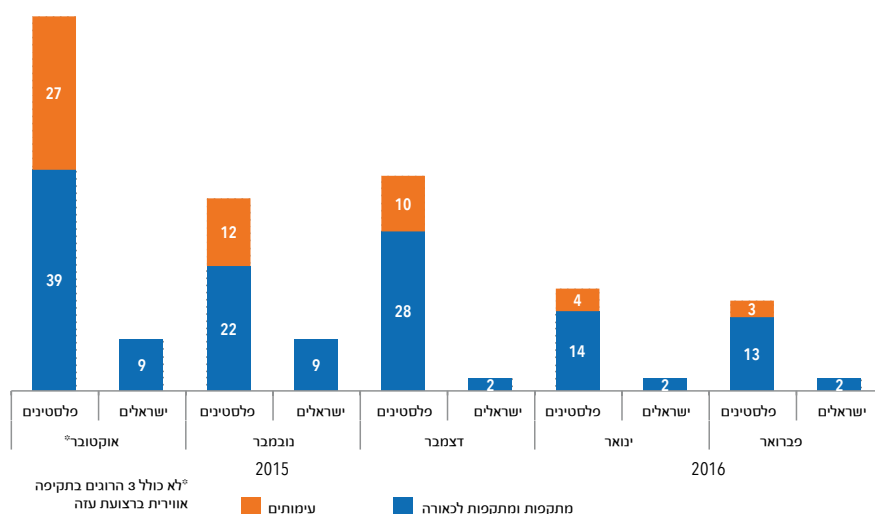
בהשוואה לרבעון האחרון של 2015, בתחילת 2016 פחתו התדירות והעוצמה של ההכנות והעימותים, בד בבד עם ירידה מתונה במספר המתקפות שביצעו פלסטינים נגד אזרחים וכוחות ביטחון ישראלים.

פחת מספר המתקפות שביצעו פלסטינים

בחודשיים הראשונים של 2016 תועדו 28 מתקפות ומתקפות לכאורה שבהן נפגעו בני אדם, שביצעו פלסטינים נגד כוחות ואזרחים ישראלים, בעיקר מתנחלים. כמעט 80% מהתקריות הללו היו אירועי דקירה או ניסיונות דקירה (או האשמות בדקירה), והיתר היו תקריות דריסה וירי.¹⁴ בממוצע מייצג נתון זה ירידה של 65% לעומת מספרן של תקריות דומות ברבע האחרון של שנת 2015. שירות הביטחון הכללי (שב"כ) הישראלי הדגיש מגמה דומה.¹⁵

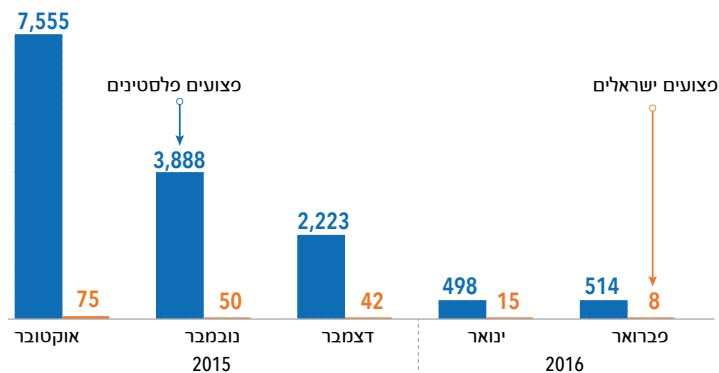
בשני החודשים הראשונים של 2016 הרסו הרשויות הישראליות 108 מבנים שניתנו על ידי ארגוני סיוע, נתון גדול כי חמישה ויותר מהממוצע החודשי להריסות דומות בשנת 2015 (108) ו־2014 (116).

הרוגים במתקפות ובעימותים בשטח הפלסטיני הכבוש וב ישראל

מקור: בסיס הנתונים לענייני הגנה על אזרחים של משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים

פצועים בשטח הפלסטיני הכבוש ובישראל

מקור: בסיס הנתונים לענייני הגנה על אזרחים של משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים

במתקפות ב־2016 נהרגו ארבעה ישראלים¹⁶ ונפצעו 16 ישראלים נוספים, ואילו 21 מהפלסטינים החשודים בביצוע המתקפות נורו למוות במקום. על פי דיווחים, איש מבין המבצעים או המבצעים לכאורה של המתקפות לא השתייך לסיעה או לארגון חמוש כלשהם, אף שבשני מקרים (שניהם תקריות ירי) היו מבצעי המתקפות אנשי כוחות ביטחון פלסטיניים שעל פי דיווחים פעלו על דעת עצמם. מעורבותם של ילדים פלסטינים במתקפות נגד ישראלים ממשיכה לעורר דאגה: יותר מ־40% מההרוגים הפלסטינים בהקשר זה היו ילדים (9 מתוך 21), לעומת כחות מ־20% בשלושת החודשים הקודמים (19 מתוך 119).

יש לציין כי אף אחת מן המתקפות שביצעו פלסטינים מן הגדה המערבית בינואר ובפברואר לא התרחשו בישראל,¹⁷ לעומת 18 תקריות בשלושת החודשים שקדמו לכך. מספר גדל והולך של תקריות מאז תחילת השנה התרחשו בתוך התנחלויות או בקרבתן.

בסך הכול, בין 1 באוקטובר 2015 לסוף פברואר 2016 נהרגו 116 פלסטינים, בהם 28 ילדים, ו־24 ישראלים במתקפות ומתקפות לכאורה שביצעו פלסטינים תושבי הגדה המערבית, או בתגובות של כוחות ישראליים עליהן.

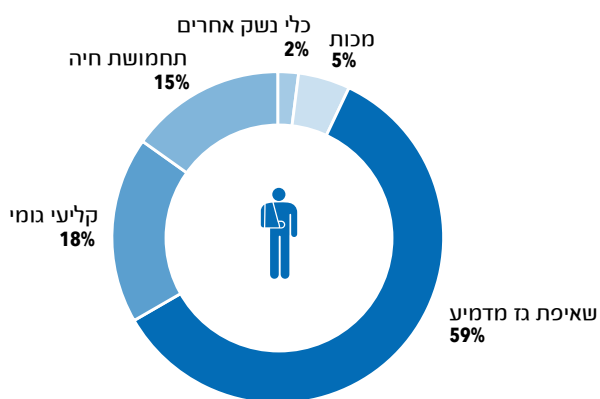
ירידה חדה במספר ההפגנות והעימותים

הירידה במספר הנפגעים הפלסטינים במהלך עימותים עם כוחות ישראליים בחודשים ינואר ובפברואר בולטת עוד יותר. אלה כוללים שבעה הרוגים ו־1,053 פצועים, לעומת 49 הרוגים ו־13,600 פצועים באוקטובר-דצמבר 2015. אף שגם בשנת 2016 נמשכו העימותים לאורך גדר המערכת המקיפה את עזה, באף אחד מהם לא היו הרוגים, לעומת 23 הרוגים שתועדו בשלושת החודשים הקודמים. מבין הפצועים שתועדו בשנה, 5% נפגעו ברצועת עזה והיתר בגדה המערבית.

רוב העימותים בשנת 2016 פרצו במהלך הפגנות לשחרור גופות המעוכבות בידי ישראל של מבצעי מתקפות, לאות הזדהות עם אסירים שובתי רעב, במהלך מבצעי סריקה/חיפוש ומעצר ישראליים, ובמחאה על הכיבוש באופן כללי.

בחדשיים הראשונים של 2016 תועדו 28 מתקפות ומתקפות לכאורה שבהן נפגעו בני אדם, אשר ביצעו פלסטינים נגד כוחות ואזרחים ישראלים. בממוצע מייצג נתון זה ירידה של 65% לעומת מספר התקריות הדומות ברבעון האחרון של 2015.

פצועים פלסטינים על פי סוג נשק 1 בינואר - 29 בפברואר 2016

כמעט 60% מהפצועים ב־2016 נפגעו משאיפת גז מדמיע שהצריכה טיפול רפואי. כמעט 18% נפגעו מקליעי גומי ו־15% מתחמושת חיה. חלוקה זו זהה בקירוב לחלוקה ברבעון האחרון של 2015, למרות הירידה במספר הנפגעים הכולל.

חששות מתמשכים בתחום ההגנה

הפגיעה המתמשכת של פלסטינים באזרחים ישראלים, לרבות במתקפות דקירה, ירי ודריסה, ממשיכה להוות

גורם מרכזי לדאגה. כפי שהדגיש המתאם המיוחד מטעם האו"ם לתהליך השלום, ניקולאי מלדנוב, בתדרוך החודשי שלו למועצת הביטחון, העובדה שפלגים פלסטיניים מסוימים "מאדירים" מתקפות אלה תורמת במידה רבה להחרפתן.

גם תגובתם של כוחות ישראליים לאירועים אלה עוררה חששות, במיוחד בכל האמור בשימוש האפשרי בכוח מופרז. בדוח האחרון שלו למועצה לזכויות האדם, בינואר 2016, קבע הנציב העליון לזכויות האדם כי "כמה מהתגובות הללו מצביעות באופן בולט על הריגות לא מוצדקות, לרבות מקרים אפשריים של הוצאות להורג ללא משפט"¹⁸. בכירים בישראל, ביניהם הרמטכ"ל, הזהירו גם הם מפני שימוש בכוח אש מופרז בתגובה על מתקפות, במיוחד נגד ילדים.¹⁹

כן ציין הנציב העליון כי "השימוש הנרחב, ולעתים קרובות בלתי מוצדק שעושים כוחות ביטחון ישראליים בנשק חם לצורך אכיפת חוק. מעורר שאלות קשות בסוגיה האם כללי הפתיחה באש, שהם חסויים, עולים בקנה אחד עם המשפט הבינלאומי, והאם אכן מקיימים כללים כאלה הלכה למעשה."

אף שנתונים רשמיים מקיפים אינם זמינים, מידע מאמצעי התקשורת וארגוני זכויות האדם מצביע על כך שבמרבית המקרים לא הובילו האשמות בדבר שימוש מופרז בכוח לפתיחה בחקירה, מצב המחזק חששות שהובעו זה מכבר בדבר היעדר מיצוי דין. הנציב העליון הפציר ברשויות הישראליות "לנהל חקירות מיידיות, יסודיות, יעילות, עצמאיות ובלתי תלויות של כל התקריות שבהן הוביל שימוש בכוח למוות או לפגיעה, ולהבטיח שיועמדו לבחינה ציבורית."

מידע מאמצעי התקשורת וארגוני זכויות אדם מצביע על כך שבמרבית המקרים לא הובילו האשמות בדבר שימוש מופרז בכוח לפתיחה בחקירה, מצב המחזק חששות שהובעו זה מכבר בדבר היעדר מיצוי דין.

מאמר זה נמסר על ידי סוכנות
הסעד והתעסוקה של האו"ם
(אונר"א)

תיקון בסלי המזון על מנת לשפר את התזונה בקרב פליטים הסובלים מחוסר ביטחון תזונתי בעזה

היעדר הזדמנויות תעסוקתיות נותר הגורם העיקרי לחוסר ביטחון תזונתי

בסוף ינואר השלימה אונר"א תיקון מקיף בתכולת מנות הסיוע במזון שלה, כדי לשפר אותן על פי שלושה קריטריונים מרכזיים: (i) בריאות וערכים תזונתיים; (ii) התאמה לציבור ולהרגלי תזונה מקומיים; (iii) זמינות והיבטים לוגיסטיים מעשיים. הסלים החדשים יושקו בחלוקת המזון של החודשים אפריל-יוני ויוחלו על כל 960 אלף המוטבים.

תהליך התיקון התנהל תוך מעורבות רבה של המוטבים, שדעותיהם נאספו באמצעות התייעצויות במקום, קבוצות מיקוד וסקרים תקופתיים. בחודשים פברואר ומרס ייפתח מסע יישוג נרחב על סלי המזון החדשים, כדי להבטיח מענה לכל השאלות והחששות של המוטבים.

תוכנית הסיוע במזון של אונר"א כוללת שני סלי מזון נפרדים: סל סדיר, וסל משופר המיועד למוטבים העומדים בקריטריונים של "עניים מרודים". בין יתר השינויים הוחלף הבשר המשומר בשני הסלים בפריטים מזינים יותר, בשל ערכו התזונתי הנמוך של הבשר (תכולת כולסטרול גבוהה) ושביעות הרצון המועטה שהביעו המוטבים. הסל המיועד לעניים מרודים מכיל כעת שימורי סרדינים המכילים חלבון דל שומן מן החי, סידן וויטמין D החשוב לבניית עצם. שני סלי המזון כוללים כעת עדשים וחומס כתוספות לבחירה, בשל ערכם התזונתי הגבוה (חלבון). קמח, אורז ושמן חמניות נותרו בלא שינוי.

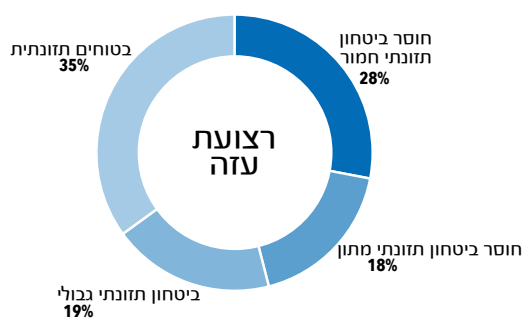
בנוסף על כך תתאים אונר"א את שיטות החלוקה שלה כדי לשפר את ההוגנות. השיטה החדשה תתבסס על המספר הממשי של בני משק הבית, ולא על גודל קבוצות משפחתיות מוגדר מראש. כל משק בית מוטב יקבל סל מזון שלחישובו תוכפל המנה לנפש בגודל המשפחה.

רמות גבוהות של חוסר ביטחון תזונתי

מעשי איבה חוזרים ונשנים, יחד עם המצור והמגבלות הנובעות ממנו על יכולות הייצור, יצרו שיעורי אבטלה גבוהים והכנסות נמוכות. בשילוב עם יוקר המחיה הגבוה, סובלים כיום מיליון פלסטינים בעזה מחוסר ביטחון תזונתי מתון עד קשה. אף שהמזון זמין, מחיריו הגבוהים מציבים אותו מחוץ להישג ידם של רבים. משקי בית אלה סובלים מחוסר ביטחון

מצב ביטחון תזונתי על פי משקי בית

תזונתי למרות סיוע במזון וצורות אחרות של העברות סוציאליות מהרשות הפלסטינית ומארגונים הומניטריים.

משפחות הסובלות מחוסר ביטחון תזונתי מוציאות מחצית מהכנסתן על מזון. סיוע במזון מאפשר להן להוציא את המשאבים הדלים למזון על מצרכים חיוניים אחרים, כגון חינוך, בריאות ומים נקיים. עובדה זו מונעת הידרדרות נוספת בביטחון התזונתי ובמצב המחיה, ומאפשרת להימנע משימוש במנגנוני התמודדות שליליים.

האבטלה ברצועת עזה, ששיעורה ברבעון האחרון של 2015 היה 38.4%, נותרת מהגבוהות בעולם ואחד הגורמים המרכזיים לחוסר ביטחון תזונתי. מדאיגה במיוחד האבטלה בקרב בני נוער, ששיעורה יותר מ-60%. הכנסות נמוכות יותר של משק בית, ניצול ירוד של מזון בשל איכותם הירודה של המים, התברואה וההיגיינה, גישה מוגבלת לטיפול רפואי וההידרדרות באיכות התפריט תורמים גם הם לחוסר ביטחון תזונתי.

כ-50% מהאוכלוסייה הפלסטינית סובלים מחסר ביותר מרכיב מזון זעיר (מיקרו־נוטריינט) אחד, במיוחד מתבגרות בעזה, ש-72% מהן סובלות מחסר בוויטמין D ו-64% סובלות מחסר בוויטמין A. ממצאים ראשוניים מסקר שנערך בקרב עקורים בעזה מגלים מספר גבוה של משפחות ששקעו בחובות על מנת לרכוש מזון, בנוסף על מנגנוני התמודדות שליליים אחרים הקשורים לצריכת מזון ולגיוון תזונתי.

מענה לצורכי המים של מאות משקי בית פגיעים וחלשים בדרום רצועת עזה

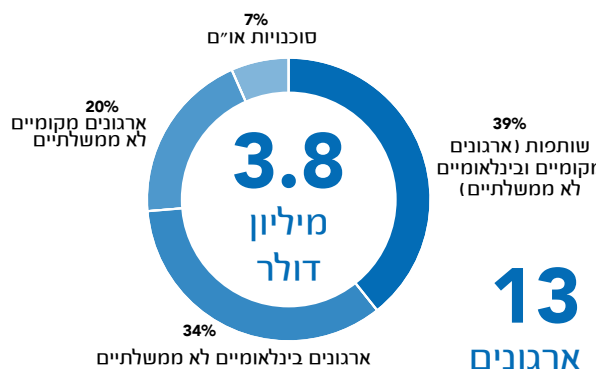

מאתיים משפחות עקורות החיות בחורבות בתיהן חוברו לרשת המים

בפברואר 2016 הושלם מיזם שהתמקד בצורכי המים ותמך בעמידותם של משקי בית, לרבות של עקורים, בעבסאן אל־כבירה, עיירה שאוכלוסייתה מונה כ-28 אלף נפש בכפת חי'אן יונס שברצועת עזה. את המיזם יישם הארגון הבינלאומי הלא ממשלתי Première Urgence Internationale, במימון שסיפקה

סיוע במזון מאפשר הוצאה של המשאבים הדלים למזון על מצרכים חיוניים אחרים, כגון חינוך, בריאות ומים נקיים. עובדה זו מונעת הידרדרות נוספת בביטחון התזונתי ובמצב המחיה, ומאפשרת להימנע משימוש במנגנוני התמודדות שליליים.

מיזמים מתמשכים של הקרן ההומניטרית המשותפת על פי הארגון השותף המיישם (פברואר 2016)

הקרן ההומניטרית המשותפת. בפברואר מימנה הקרן ההומניטרית המשותפת 15 מיזמים מתמשכים, בשווי כולל של 3.7 מיליון דולר, שנועדו לטפל בצרכים דחופים ברחבי הגדה המערבית ורצועת עזה.

הפגיעה באזור המזרחי של נפת חי'אן יונס הייתה מהקשות ביותר במהלך מעשי האיבה בין ישראל לעזה ב־2014. כ־450 בתים בשכונת עבסאן אליכבירה נהרסו לחלוטין או ניזוקו קשות ורובם

טרם שוקמו.²⁰ מדאיג במיוחד מצבן של 340 משפחות עקורות החיות בתוך או בקרבת בתייהן שנהרסו או ניזוקו, לרבות באוהלים או קרואנים, בתנאים מאוד מסוכנים ולא יציבים.

כחלק מהמיזם של ארגון Première Urgence Internationale קיבלו מאתיים ממשפחות העקורים החלשות והפגיעות ביותר מדי מים וחוברו לרשת המים העירונית. מבין המשפחות שנבחרו למיזם זה, חמישים משקי בית עקורים קיבלו גם משאבות מים קטנות להעברת מים למכלי אחסון על הגג. בנוסף, נשים ממשקי הבית המוטבים השתתפו בשורה של סדנאות מודעות בנושאי הרגלי היגיינה טובים, צמצום הסכנה של זיהום מים ואחסון בטוח של מים. כל משתתפת בסדנאות קיבלה ערכת היגיינה ומיכל מים בנפח מטר מעוקב אחד לצורכי אחסון.

מעשי האיבה ב־2014 גרמו גם נזק נרחב לתשתיות המים המשרתות את שכונת עבסאן אליכבירה. יחד עם חולשות קודמות ברשת ודליפות המים הנלוות אליהן, יצרה המלחמה

מאתיים מבין המשפחות העקורות החלשות והפגיעות ביותר בעבסאן אליכבירה חוברו לרשת המים העירונית. חמישים משקי בית עקורים קיבלו גם משאבות מים קטנות להעברת מים למכלי אחסון על הגג.

פגיעה שיטתית בשירותי מים ותברואה

מצבם של משאבי ותשתיות המים והשפכים בעזה היה קריטי עוד לפני הסכסוך ב־2014. מקור המים היחיד של עזה הוא אקוויפר החוף שמתחתיה, אבל שאיבת־יתר שיטתית גרמה לחדירת מי ים ולעלייה של המים המלוחים שמתחת לאקוויפר, כך ש־96% מהמים מן האקוויפר אינם ראויים לשתייה. כ־40% מהאוכלוסייה מקבלים מים רק למשך 5-8 שעות פעם בשלושה ימים, ו־60% רוכשם מים מספקים פרטיים הפועלים בלא פיקוח, בתנאי תברואה ירודים ולרוב לא מבוקרים, עובדה החושפת אותם לסיכונים חמורים לבריאות הציבור.²¹ גם הגרעון הכרוני בחשמל ובדלק משבש מתן שירותי מים, תברואה והיגיינה בסיסיים ופוגע ביותר מ־280 מתקני מים ושפכים. בסך הכול, 23% מהאוכלוסייה בעזה עדיין אינם מחוברים לרשת ביוב. בשנים האחרונות הוחמרו בעיות אלה בשל ההגבלות שמטילה ישראל על הכנסת סחורות דרך המצור. עד 23 פריטי מים, תברואה והיגיינה, כגון משאבות, ציוד קידוח וכימיקלים לטיהור כלולים ברשימה הישראלית של פריטים "בעלי שימוש כפול", שהכנסתם לעזה מותרת רק באופן סלקטיבי.

עד 23 פריטי מים, תברואה והיגיינה, כגון משאבות, ציוד קידוח וכימיקלים לטיהור, כלולים ברשימה הישראלית של פריטים "בעלי דו־שימושיים", שהכנסתם לעזה מותרת רק באופן סלקטיבי.

ברוב משקי הבית בעיירה תלות במוכרי מים פרטיים, והטילה עול נוסף על היכולת החברתיות־כלכליות המוגבלות ממילא שלהם. במהלך המיזם תוקנו או הוחלפו 23 רשתות מים בעיר, ונבנו שלוש רשתות מים חדשות בפיקוחם של מהנדסי העירייה והמהנדס האזרחי של ארגון Première Urgence Internationale. הרשתות המתוקנות והחדשות משרתות 3,442 משקי בית.

כמו כן כלל המיזם רכיב של מזומן־תמורת־עבודה שבמסגרתו הועסקו חמישים מוטבים, כמעט כולם עקורים, במלאכות שונות. תעסוקה זו חיזקה את עמידותם של משקי בית חלשים ופגיעים של עקורים.

הערות

1. Report of the Secretary-General: Israeli settlements in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and in the occupied Syrian Golan, A/HRC/31/43, 20 January 2016, para. 69.
2. Report of the Secretary-General: Israeli settlements in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and in the occupied Syrian Golan, A/HRC/25/38, 12 February 2014, paras. 21-36.
3. נתון זה אינו כולל אירוע ירי שהתרחש בתחומי ישראל ובוצע על ידי אזרחי ישראלי ממוצא פלסטיני.
4. Report by the High Commissioner for Human Rights, A/HRC/31/40, January 2016.
5. הגופים ובעלי התפקידים המוסמכים באו"ם קראו חזר וקראו לשינויי מדיניות כאלה. ראו למשל: Report of the Secretary-General: Human rights situation in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, A/HRC/28/45, 5 March 2015, para. 67-75; Briefing to the UN Security Council by the Special Coordinator to the Peace Process, Nikolay Mladenov, 18 February 2016.
6. בנוסף על כך נהרסו 34 בתי מגורים בוניים חלקית או לא מאוכלסים, נתון המביא את סך הבתים שנהרסו ל-104.
7. כרם נבות, "גן נעולי", מרס 2015.
8. The Jerusalem Post, 4 March 2016.
9. להצהרה שניתנה לאחרונה בנושא ראו <http://www.jpost.com/Israel-News/Politics-AndDiplomacy/UN-raps-Israel-for-wide-scale-demolitions-of-Palestinian-homes-446936>.
10. Report of the Secretary-General: Israeli settlements in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and in the occupied Syrian Golan, A/HRC/25/38, 12 February 2014, paras. 11-20.
11. אמנת ג'נבה הרביעית, סעיף 53.
12. תשובה של סגן אלירן ששון מן המנהל האזרחי, מן 16 בנובמבר 2014, לבקשה שהגישה עו"ד שרון קרני-כהן מעמותת במקום על כי חוק חופש המידע.
13. משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים, "סכנה מרחפת: צווי הריסה בשטח C של הגדה המערבית", ספטמבר 2015, עמ' 11.
14. נתון זה אינו כולל תקרית ירי שהתרחשה בתחומי ישראל ובוצעה על ידי אזרחי ישראלי ממוצא פלסטיני.
15. שירות הביטחון הכללי, דוחות חודשיים (חודשים רלבנטיים), לקריאה מקוונת ראו: <http://www.shabak.gov.il>
16. שלושה ישראליים נוספים נהרגו במתקפה שביצע אזרח ערבי-ישראלי, אשר נהרג כעבור ימים אחדים.
17. נתון זה אינו כולל תקרית ירי שביצע בתחומי ישראל אזרחי ישראלי ממוצא פלסטיני.
18. Report by the High Commissioner for Human Rights, A/HRC/31/40, January 2016.
19. Israel 24 News, Israeli media source: <http://www.i24news.tv/en/news/israel/diplomacy-defense/103314-160218-israel-s-defense-minister-backs-army-chief-on-rules-of-engagement>
20. רוב העקורים מתגוררים בשלוש שכונות: אל-פראחין, אבו דקה ואבו טעימה.
21. EWASH Advocacy Note on impact of power cuts on the WASH sector in Gaza, 2015